

MORNAR

POUČNI I ZABAVNI LIST ZA POMORSKI SVIJET

SUŠAK

1 JULA 1938

GODINA X.

BROJ 7

ČUVAJMO JUGOSLAVIJU!

SADRŽAJ:

„Mornar“: Njeg. Visoč. Knez Namjesnik Pavle za napredak i blagostanje Jugoslavije. — Tri velike slavenske svečanosti. — Sedam pitanja. — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Najsjeverniji istarski grob. — Napredovanje našeg saobraćaja u posljednje tri godine. — Mi i Česi. — Barba Šime: Četrnaest krivih svjedoka. B. Š.: Flacius. — Lujo Dorčić: Ribarija - pekljarija. — „Principe Karađorđević“. — Br. M. Šta: Pomorska pisma. — „Iz prošlosti Karlovca“. — Odgovori na sedam pitanja. — Mladi i stari.

POJEDINI BROJ DIN 2.50

GODIŠNJA PRETPLATA DIN 30.—

ZA MORNARE DIN 24.—

Širite i pretplaćujte se na

»Mornar«

**DOBRO
I NARAVNO VINO**

Koristi zdravlju

Krijepi tijelo

Jača duševnu snagu

**VELETRGOVINA VINA
BRAĆA MATELJAN
SUŠAK**

IMA SAMO TAKVA VINA

Osnovano 1876

**MIKULIČIĆ i KULAŠ
TRGOVINA MIRODIJA
BOJA i LAKOVA
PARFUMERIJA
SUŠAK**

**„PROSVJETA“
KNJIŽARA I PAPIRNICA
PALAČA PRAŠTEDIONE**

**Pisaći pribor za urede
škole i domove**

TRGOVINA I PARFUMERIJA

**„IBIS“
S U Š A K**

TRG KRALJA ALEKSANDRA BR. 2
Brzjavi: IBIS — SUŠAK

TVORNICA POKUĆSTVA

I. I. NAGLAS

LJUBLJANA

OSNOVANA 1847.

**Pekarna i Slastičarna
I. O. Tomasini - Sušak**

Strossmayerova ul. 10

Vlastita zgrada.

Proizvaja svakovrsno pecivo i slatkiše,
preuzima narudžbe za razne svečanosti.

Kap. Antun Babarović
Brodovlasnik i Pomorski agent
SUŠAK

Pošt. pretinac 57. Brzjavi: Babarović
Telefon: Ured 1-78 — Kućni 3-19

Parobrod „IVAN“ 2150 tona nosivosti
Parobrod „Anton“ 2500 tona nosivosti
Parobrod „PRINC PAVLE“ 8200 tona nosivosti

R. I. Vrignanin - Stojanović
SUŠAK

Trgovina šivaćih strojeva,
galanterijske, porcelanske i
staklene robe,
te sokolskih predmeta.

Brzjavi: „Vrignanin“ Sušak.

ANTE KALPIĆ
SUŠAK, Skerličeva ul.
Palača Kontinental

Skladište suhomesnate robe, masti,
salame i konzerviranog mesa.

Zastupstvo tvornica: Ivan Gregurić i
Druđ, Križevci i P. J. Klefiš, Jagodina.
Sve prvorazredna roba uz najniže cijene.

Gjуре Šikića Sinovi

Tvorničko skladište papira i pribora za pisanje
Konfekcije papira i papirnatih vrećica

DAVOR I TOMISLAV ŠIKIĆ

Poslovnica i skladište: Ružićeva ulica 15
Račun kod Poštanske štedionice broj 35023
Tekući račun: Prva Hrv. Štedionica lil. Sušak

Transportno, skladišno i otpremničko poduzeće

GUSTAV BRELIĆ
SUŠAK

Pomorska Agentura

Telefon int. 23 - Brzjavi: Breg.

Pošt. pret. 134

Manufakturna i kratka roba
k „Paunu“ - V. Dakić
SUŠAK, Tomislavova ul. br. 4.
RIJEKA, Corso 3.

Veliki izbor. Solidna i brza podvorba.
Umjerene cijene.

I. R. MILOŠ

Trgovina mješovite robe
SUŠAK, Strossmayerova ul.

**TRGOVINA DELIKATESA, VINA,
LIKERA I JUŽNOG VOĆA**

Josip Smerdel - Sušak
Telefon 85.

Obskrbljivanje brodova svim živežnim
namirnicama uz najpovoljnije cijene.

**PRŽIONA KAVE
Bezalkoholno piće „BAKOKO“**

Trgovina željeza

Milan Fürst - Sušak

Preporuča bogato skladište željeza, lima,
čavala, peći, štednjaka itd.
Solidna podvorba i solidne cijene.

VINKO MIKULIČIĆ

Agenturni i komisionalni posao.
Brašno, Žitarice, Kolonialna roba.

Prva sušačka cvjetarna
IVKA SMOKVINA
SUŠAK, Corso

MESARNA

PETAR BAN - SUŠAK

**NOVA TRŽNICA
SHIP - CHANDLER**

Koncesionirani obskrbljivač brodova sa
svim živežnim namirnicama i ostalim
potrebštinama iz prvog vrela.

Izlazi jedanput mjesečno

Pojedini broj Din 2.50

Godišnja pretpl. Din 30

Za mornare Dinara 24.—

„MORNAR“

POUČNO-ZABAVNI LIST ZA POMORCE

GOD. X. — BROJ 7.

SUŠAK 1. JULA 1938.

Njeg. Visoč. Knez Namjesnik Pavle za napredak i blagostanje Jugoslavije

Stranci, koji iz godine u godinu u sve većem broju posjećuju našu zemlju, vraćaju se svojim kućama vanredno očarani njezinim prirodnim krasotama.

— A što bi tek bilo, da su vam ceste u redu! — nadovezuju oni svi redom, bez izuzetka. Iz ovih njihovih posljednjih riječi izbija prigovor, nažalost sasvim opravdan. Naše ceste zaista su rdave, na mnogim mjestima potpuno primitivne, nevjesto izvedene, raskopane, neprohodne. A to je zlo, neizmerno zlo, jer što su ljudskom srcu arterije, to su životu jedne zemlje njezine ceste.

iznenadenje. Nevolja je samo u tome, što je zbog rdavih cesta ponekad i nemoguće doći do tih krasota. A od toga ne trpi samo naša privreda, već i u prvom redu naš ugled. Priznati treba, da su to već do sada vidjeli mnogi, među njima i po gdje koji, što bijahu na vlasti, ali su pored nekoliko platonskih izjava puštali da ide sve po starom, to će reći — zlo i naopako.

I Njeg. Visočanstvo naš Knez Namjesnik uvidio je potrebu da se nešto učini za putove diljem naše Jugoslavije. Za sreću našu Knez Namjesnik učinio je i više: tu je potrebu uzeo k srcu,

To su već davno uvidjeli prastari narodi, to uviđaju i današnji napredniji narodi. Naročito u ovo današnje doba, gdje turizam zahvaća sve veći mah i postaje sve većim izvorom blagostanja za one zemlje, koje je priroda obdarila posebnim krasotama i raznim drugim privlačljivim čarima.

Naša Jugoslavija ide u prvi red tih od Boga blagoslovljenih zemalja. Ko plovi duž našu morskobalu, čini mu se, kao da se pred njegovim očima izvija jedan od najčarobnijih filmova. A tako je i u unutrašnjosti: sve sama ljepota, same zanimljivosti i na svakom koraku po koje divno

usvojio ju i postavio sebi kao cilj, koji treba da se što prije ostvari.

U državicima, što danas upravljaju našom zemljom, našlo je Nj. Visočanstvo svoje odane i zanosne saveznike.

To se vidjelo i na Duhovo ove godine u Ljubljani prigodom otvorenja Prvog jugoslavenskog kongresa za putove, koji se održao pod pokroviteljstvom Njegovog Kralj. Visočanstva. Prezjednikom kongresa bio je bivši vrlo zaslužni ministar Svetislav Milosavljević, a glavni govornik ministar građevina, g. Dobrivoje Stošović.

Već prve riječi, kojima je g. ministar istakao potrebu modernizacije naših cesta, popraćene su bile dugotrajnim odobravanjem. Ali prava bura oduševljenja prolomila se nešto kasnije, pošto je g. ministar izložio vanredan plan, što ga je kraljevska vlada već usvojila za gradnju putova u čitavoj zemlji i kad je uzdignutim glasom kazao:

— A stat ćemo tek onda, kad i posljednji kilometar naših državnih i banovinskih cesta bude pokriven savremenim kolovozom.

Vladin plan potkrijepio je g. ministar izjavom, da je kralj. vlada prihvatila njegov predlog i propisala uredbu sa zakonskom snagom o državnim i banovinskim putnim fondovima u smislu ovlasti danoj ministarskom vijeću od narodnog predstavništva finansijskim zakonom za tekuću proračunsku godinu. Time je — kazao je g. ministar — ostvaren četverogodišnji san i društva za ceste i građana naše zemlje, koji su godinama dizali svoj glas protiv bespuća i apelirali na izradu dobrih i savremenih putova.

Na kongresu bio je prisutan i Pretsjednik Vlade, g. dr. Milan Stojadinović, pa se već otuda vidi, da riječi g. ministra građevina ne će ostati pustim obećanjima, kao što se to nažalost prije dešavalo.

Ali najveće jamstvo, da će vanredan plan kraljevske vlade biti do kraja ispunjen, pruža nam činjenica, da iza toga divnog pokreta za moderni-

zaciju putova u zemlji, stoji Njegovo kr. Visočanstvo, naš Knez Namjesnik Pavle, što je na kongresu potvrdio i sâm g. ministar Stošović ovim riječima:

— Neka mi je dopušteno, da u ime kraljevske vlade izjavim, da je začetnik i stalni pokretač akcije na izgradnji, poboljšanju i moderniziranju putne mreže, visoki pokrovitelj današnjeg kongresa Njegovo kraljevsko Visočanstvo Knez Namjesnik Pavle.

Njegovo stalno i nama dobro poznato staranje ne iscrpljuje se samo u pravcu podizanja naše kulturne, privredne i obrambene moći, nego se evolutivno proteže i na domenu usavršavanja naše mreže puteva. I ovaj grandiozan plan, pred kojim stojimo, djelo je nepokolebive vjere Njegovog kraljevskog Visočanstva, za čije se izvršenje neumorno stara počasni pretsjednik ovog kongresa i pretsjednik kraljevske vlade, dr. Milan Stojadinović.

Oduševljenom odobravanju, kojim su prisutni popratili ove lijepe riječi g. ministra građevina pridružujemo se i mi primorci, uvjereni da svi putovi naše lijepe Jugoslavije vode i k moru, vječitom, nepresahljivom izvoru najveće sreće i najvišeg blagostanja naše otadžbine Jugoslavije.

Mornar.

Tri velike slavenske svečanosti

Jedna je: sveslavenski sokolski slet u Pragu koji se već od prvoga dana odvijao u znaku češkoslovačkog i jugoslavenskog bratstva, naročito u divnim manifestacijama za našeg mladog Kralja, Nj. Veličanstva Petra II. Druga je svečanost pri-

redena na Vidovdan u Splitu prigodom spuštanja u more našeg trećeg razarača: »Ljubljane«.

Treća je slava našeg mora: Izložba Jadranske Straže u Zagrebu. O svim tim svečanostima odonosno priredbama progovorit ćemo nešto više u narednom broju.

Sedam pitanja

1. Kolika je vojna snaga Male Antante u miru i u ratu?
2. Kad je uzletio prvi Zeppelin?
3. Kad je utemeljena tvornica papira u Sušaku?
4. Što je atmosfera?

5. Koje su to — mandatske zemlje?
  6. Ko je kazao poznatu riječ: Navigare necesse est, vivere non est necesse?
  7. Što je — Panamerikanizam?
- (Odgovore na sedam pitanja naći ćete na str. 9.)

*Gurmani i poznavaoči
odličnog napitka piju
redovito samo*

RAMIKU KAVU i RAMIKU ČAJ

Velepržiona MARIO MIKULIČIĆ-RABIĆ - Sušak
Uvoz najfinijih vrsti kave i čaja

Gajetunski razgovori

Posljednji jedrenjaci. — Naši mornari.

Jedne večeri donio je kapetan Jadre sa sobom franc. »Ilustraciju« i pokazao nam neokliko slika, sve samih akvarela, kojima je predmet uzet iz života na jedrenjaku. Najprije smo vidjeli čamac nakrcan provijantom, kako plovi prema »barku« usidrenom na »radi«. Malo niže vidi se kapetan nagnut nad kartama. Usred noći, u svijetlu lampe, dok vani bjesni oluja, on određuje položaj broda. Druga je strana sva ispunjena slikom razbješnjela mora. Dva čovjeka upravljaju s trudom kormilo. Iza njihovih leđa val kao gora, a oni u povoštenom platnu, koje im je i sva obrana od vjetera i mora. U takvim je prilikama teško držati brod u određenom pravcu, ali tu je po strani časnik od straže, također odjeven u »inceradu«. Njegovo oštro oko također kormilare. Slika ga prikazuje s jako razjapljenim ustima. Zacijelo je opazio da je brod nešto skrenuo s pravca, pa više na kormilare.

I naredna slika ispunja čitavu stranicu »Ilustracije«. Ta slika prikazuje jarkol s razapetim košnim jedrima i papafigima. Jedra su naduta, znak da brod suče. Uza sartijske penje se dva mornara. Dvojica se savila uz penun: jednome se od njih vide same noge. Sva su četvorica dobili narednje da obidu sva jedra, da vide, da li je sve u redu vezano, zategnuto, skupljeno, zauzdano, zamotano, odmotano.

Na posljednjoj stranici dvije su slike: jedna prikazuje lađu tjeranu jakim vihorom. Sva su jedra silno nabreknuta, a more oko broda raskopano. Druga prikazuje penun, uz koji se priljubila petorica mornara žureći se da što prije smotaju jedro, jer prijeti oluja.

— Sve stvari, što smo ih i mi sami radili i nebrojeno puta gledali, — reče Barba Mate nakon male stanke.

— Tu ima i nešto štampana — primijeti Vicko. — Što to pišu?

Kapetan Jadre prihvati:

— Tu se u prvom redu objašnjaju slike, od prilike onako, kao što smo ih malo prije i mi objašnjavali. Pored toga govori se i o mornarima. Njihov život, veli pisac, bio je mukotrpan. Oni su taj život podnosili, jer boljeg nisu poznavali. Krstarili su svijetom, a da nisu pravo znali zašto, a zaradivali vrlo malo. Spuštali su se, veli dalje pisac, do krajnje južne granice Atlantika, uz neopisive patnje i opasnosti obilazili Kap Horn noseći engleski ugljen u Čile ili Peru. Otuda vraćali bi se u Evropu krcati fosfata, ali bi se kadikad probili i do San Franciska, gdje bi kralci žito ili pak u Portlandu napunili brod drvom i dali se na povratak presijecajući po četvrti put ekvator. I tako bi oni prelazili s australne zime u borealno ljeto, sada cvokoćući zubima, sada pržeći se na tropskom suncu. Po gdjejkoji »kliper« prevalio bi put iz Hong-Konga u London u 65 dana. To je onda bio rekord brzine. Drugi koji brod trebao bi pak punih 190 dana da doplovi iz San Franciska u Dunkerque. To je pak bio rekord — sporosti. Ali upravo na tim dugim putovanjima mornari bi otvrdnuli još jače i postajali moreplovci prvoga reda.

— Naši su oduvijek bili na dobru glasu kao najbolji mornari, — primijeti kapetan Pepić.

— Zato su se za njih i otimali svi kapetani svijeta. Nije dakle nikakvo čudo, što je na priliku već god. 1870 bilo iz samih kvarnerskih obala oko 600 dezertera, a to su u ogromnoj većini bili naši mornari, što su s naših brodova prelazili na tuđe lađe, gdje su bili bolje plaćeni.

— A što pišu još? — upita Vicko.

— Žale za jedrenjacima, kojih sve više nestaje. Pisac veli na kraju: — Doba jedrenjaka prošlo je! Zbogom dušo! Više se ne će vidjeti na horizontu njihova bijela jedra, više ne će čuti pjesma mornara okupljenih oko gabija, peroketa i papafiga!...

— Ovo je sve lijepo, — dočeka kapetan Pepić, — ali morao je reći, da se kod mornara nije nikada pravo znalo, pjeva li od dobre volje ili od crnoga jada.

— A što misliš ti, Jadre, — upita Barba Mate malo zamišljen, — bi li još kada moglo jedro da zavlada morima i oceanima kao nekoč?

Kapetan Jadre odgovori:

— To bi se, kako pisac ovoga članka veli, moglo dogoditi samo u onom slučaju, kad bi svijet sasvim poludio i u svom ludilu uništio svu današnju civilizaciju, pretvorio u prah i pepeo sve, što je do danas stvorio ljudski um, spalio sve knjige, poklao sve razumne ljude, a one, što bi ostali, gurnuo u mrak crnog neznanja i tako ih primorao da opet uče ploviti morem onako, kao što su to činili i naši pređi prije hiljada godina. Tada bi opet na morima svijeta zacarevalo jedro.

— Ako je tako, — reče Vicko, — neka nas Bog očuva od toga!

Dundo Simo.

NAJSJEVERNIJI POZNATI ISTARSKI GROB

Na ledenom ostrvu groenladskog mora, Jan Maynu, leži u približnom geografičnom položaju: 71° sjeverne širine, a 8° 31' zapadne dužine od Greenwicha, bez sumnje najsjeverniji nama poznati hrvatski grob. Grob je to mornara Tome Viškovića-Sarle iz mjesta Vlahova, kraj Labina u Istri, koji kao član austrijske polarno-metereološke ekspedicije pogibe na toj samotnoj grudi »ultima Thulae« u vršenju svojih dužnosti. Francuski ratni brod istraživač »La Manche« pohodio je god. 1892/1893 i taj otočić, pa je sve što su naši tamo ostavili — kuća, šatora, živeža itd., našao u dobrom stanju. Križ na grobnom humku našeg zemljaka svalio se je ponešto: no sam grob ostao je neoštećen unatoč pokušajima polarnih lisica, željnih dokopati se rujući lešine: spriječavaše ih u tom silno bazaltno kamenje, koje ograđuje i čuva ovo groblje od svakog izvanjskog uticaja.

Bog dao, i smrtni ostaci tog istarskog Hrvata uživali i nadalje ničim neuznemirivani pokoj u toj tuđoj, dalekoj zemljici.

(»Vijenac« god. 1895.)

Napredovanje našeg saobraćaja u posljednje tri godine

Naročitu pažnju obratila je Kraljevska vlada g. dr. Milana Stojadinovića na važan resor Ministarstva saobraćaja. Vrijednost naše željezničke imovine iznosi danas oko 15 milijardi dinara, a vrijednost državnog riječnog plovnog parka oko 60 milijuna dinara.

Dok su državne željeznice u 1933/34 godini pokazale deficit od 7 milijuna 180.567 din., već iduća budžetska godina donijela je suficit od 48 milijuna 598.991 dinar. U toku posljednje tri godine željeznička uprava isplatila je sve svoje zaostale obaveze. Dok je ukupan saobraćaj privatne robe iznio 1934 god. 11 milijuna 342.838 tona, prošle godine iznio je 15 milijuna 215.667 tona. Dok je 1934 god. prevezeno 30 milijuna 123.177 putnika, prošle godine prevezeno je 52 milijuna 964.278 putnika.

Pored velikog broja novih kola i znatnog broja novih lokomotiva, koje su izrađene ili se izrađuju u domaćim radionicama, u toku mjeseca juna o. g. pušteni su u saobraćaj motorni vozovi između Beograda i Dubrovnika. U projektu je da se još ove godine uvedu motorni vozovi između Beograda i Zagreba, i između Beograda i Niša.

Trogodišnji period vlade g. dr. Milana Stojadinovića je jedan od najplodnijih poslije rata u pogledu građenja novih pruga. U toku ovog perioda predate su javnom saobraćaju pruge: Beograd—Pančevo; Veles—Prilep; Kosovo Polje—Peć; Koprivnica—Varaždin. Pored toga izvode se radovi u svima krajevima naše zemlje, na prugama: Sv. Janž—Sevnica; Bileće—Nikšić; Ustiprača—Foča; Kraljevo—Čačak; Metković—pristanište Ploče; Bihać—Knin; Kuršumljija—Pristina; Požarevac—Kučevo i željeznički most preko Save kod Zagreba.

Iz unutrašnjeg zajma od 4 milijarde dinara

namijenjena je suma od 1 i po milijarde za građenje novih željeznica. Dovršenje ovih pruga bit će od vanredno velikog značaja i uticaja na ekonomsko i kulturno podizanje krajeva kroz koje prolaze, kao i na opći prosperitet cijele zemlje.

Vrše se postepeno radovi na izgradnji, proširenju i popravku naših jadranskih luka. Ministarstvo saobraćaja uložilo je sve nastojanje da se održi i usavrši naš redovni pomorski saobraćaj. Prije deset godina naša trgovačka mornarica sudjelovala je u našem prometu sa inostranstvom sa 29,5%, a prošle godine sa 54,67%. Kao dokaz velikog napretka našeg pomorstva dolazi razvitak naše domaće brodogradilišne industrije. Brodogradilište u Splitu izradilo je dva nova putnička parobroda, a u isto vrijeme pušten je u more jedan od dva velika torpiljara naše ratne mornarice.

Unapređenju nacionalnog riječnog brodarstva Kraljevska vlada posvetila je također najveću pažnju. Na izgradnji beogradskog pristaništa radovi su već u veliko otpočeli. U toku su radovi na dizanju, proširenju i popravku ostalih pristaništa na Dunavu i Ohridskom jezeru, Savi, Tisi i Skadarskom jezeru. Za izgradnju brodogradilišne i brodarsko-mašinske radionice osigurana je svota od 20 milijuna dinara.

Dok je Jugoslovenska riječna plovidba imala budžetske godine 1934/35 ukupan prihod od 84 milijuna dinara, prošle godine prihod je iznašao 134 milijuna 563.863 dinara. U toku ovoga vremena državni plovni park prinovljen je sa dva broda i dva motora, a zaključen je ugovor za izgradnju jednog modernog motornog broda za prevoz robe.

Ministarstvo saobraćaja izradilo je i predložilo Kraljevskoj vladi 10-godišnji plan za potpunu obnovu našeg plovnog parka i unapređenje riječnog brodarstva.

Mi i Česi

U trenutku, gdje su naša braća Česi primorani da izdrže jednu grubo im nametnutu borbu, misli svih poštenih Jugoslavena okrenute su k njima, a tako i srca puna iskrenog, istinskog udivljenja za sve one odlučne, neumorne, neustrašive napore, što ih dnevno čine za obranu i spas svoje ugrožene otadžbine. Uz to se mnogi između nas sjećamo, što su nam ta naša braća bila u prošlosti. Tako smo kopajući u starim novinama naišli i na ovu uspomenu iz davnih dana, uspomenu, koja također pokazuje, s kakovom su ljubavi naša češka braća pratila našu nacionalnu borbu prije četrdeset, pedeset i više godina.

U roku tršćanske »Naše Sloge« od 23 novembra 1893 ima naime ovaj »Javni pozdrav«:

»Za parlamentarnih praznika posjetio sam prijatelja dra Pacaka, odvjetnika u Kutnojgori. Tom prilikom bilo je priređeno zabavnih večeri, koliko u Kutnojgori toliko u Kolinu i Časlavi, kuda smo s prijateljem i još s nekim drugima činili izlete. Kod tih zabavnih večeri bilo je izrečeno iskrenih, bratimskih zdravica. Među ostalima nazdravio je kod zabavne večeri u građanskoj čitaonici u Kutnojgori seljak Prochazka iz Sv. Jakova

hrvatskim i slovenskim seljacima u Istri. Kod zabavne večeri u tamošnjoj Sokolovni općinski načelnik u Malešev Veprek svijesnim hrvatskim i slovenskim biračima i izbornicima istarskim, a kod zabavne večeri u »Českoj gostionici« u Kolinu raznatelj cukrovara u Bečvarih Sehnal svećenicima hrvatskoga i slovenskoga istarskoga puka. Sve te zdravice ible su od prisutnih oduševljeno primljene. Nazdravitelji molili su me, da nazdravljenima odnose pozdrave priopćim, a ja ne znam, kako to bolje učiniti, nego ovim javnim putem, u zagovornici prava hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri. Srdačan vam pozdrav, braćo hrvatski i slovenski seljaci, birači i izbornici i svećenici, od češke braće kao i od mene.

U Beču, 19 novembra 1893.

Vjekoslav Spinčić.«

B. Pacak bio je tada zastupnik u Parlamentu. Rođen 1847 u Bjelohradu već se u prvoj mladosti iskazao kao ljut neprijatelj Austrije, pa je zbog toga jednom odsuđen na 10 godina tamnice. Nakon tri godine tamnovanja bio je pomilovan, ali je odmah nastavio svoju borbu protiv starog dušmanina. Bio je velik prijatelj našeg naroda.

Četrnaest krivih svjedoka

(Još jedna crtica iz prošlosti Martinšćice.)

Kapela sv. Martina u Martinšćici bila je dakle razorena god. 1737. Otada se je odnosna oficiatura vršila u crkvi sv. Lucije u Kostreni. Kapelu sv. Martina u Martinšćici kupio je god. 1780 riječki građanin Simon Adamić. Taj Adamić, inače naše gore list, imao je svoju trokatnicu na Sušaku, a posjedovao je i veliko imanje na Rijeci. Čim je kupio razorenu kapelu, dao se na posao, da je do temelja izgradi, restaurira.

Negdje oko god. 1785, kad je kapela bila već dograđena, pronio se najednom glas, da je Adamić kopajući nove temelje kapeli, naišao na golemo blago, što ga je ondje neko pohranio. Glas je išao od usta do usta, dok nije naposljetku dopro do ušiju vlasti. Treba znati, da je i onda vrijedio zakon, da je svak dužan dati od nađenog blaga državi izvjesni dio. I vlast, ne budi lijena, pozva jednog dana Simona Adamića, da od nađenog zlata ustupi državi dio, koji joj po zakonu pripada.

— Zlato? Kakvo zlato! Ja nisam tamo našao ništa, — branio se Adamić.

— Ima četrnaest svjedoka, koji su voljni potvrditi protivno, — odsječe komesar oštro.

— Koji su ti svjedoci?

— Evo ih!

I na komesarev mig zaredaše jedan za drugim svih četrnaest svjedoka. I svi redom iskazaše, da je Adamić gradeći kapelu iskopao silno blago.

— Što velite na ovo? — upilji komesar u Adamića svoj tvrd pogled.

— Ja velim, da je sve to laž, bezočna laž. Ja nisam našao nikakva blaga.

— To može svak da kaže, — reče komesar. — Jeste li voljni dati od onoga blaga državi ono, što joj ide?

— Otkuda da joj dam, kad nisam ništa našao.

I Simon Adamić ostao pri svojem tvrdeći da je sve ono, što se o nekom nađenom blagu govori, puka izmišljotina. Nato komesar namigne žbirima, koji Adamića svezaše i odvedoše u Crikvenicu i baciše u tamnicu ondješnjeg kaštela.

Simon je imao više djece, među njima i jednog valjanog sina, koji se zvao Andrija Ljudevit. Bio je to čovjek u mladim godinama, neustrašiv, oštrouman i vanredno poduzetnog duha. Čuvši da mu je otac zatvoren, smjesta krenu u Beč, gdje je tada vladao sin Marije Terezije, Josip II. Zadbivši audijenciju razloži caru čitav događaj i s nekoliko vatrenih i uvjerljivih riječi dokaza očevu nevinost, našto car izda nalog, da se Simon ispusti iz zatvora, u kome je čamio puna dva mjeseca.

Izišavši iz tamnice Simon je oprostio svojim sucima, ali onoj četrnaestorici svjedoka — nikako. Tek što se malo oporavio, pozva klesare i dade napraviti četrnaest stupova, upravo koliko je bilo onih čuvenih svjedoka. I svaki je stup bio »uresen« glavom i ličnim crtama po jednog od onih svjedoka. Te je stupove smjestio pred jednu svoju zidanicu na Fijumeri, i tu su ostali sve do godine 1883, kad su odanle odstranjeni. U zidanici, pred kojom su bili oni stupovi, bila je smještena hrvatska gimnazija, pa ima među negdašnjim dacima one naše gimnazije još i danas živih staraca, koji se sjećaju onih čuvenih stupova, što ih je Adamić dao podignuti u namjeri da »ovjekovječi« uspomenu na one svoje lažne svjedoke.

Već spomenuti Simonov sin Andrija Ljudevit proslavio se i kao velik dobrotvor Rijeke. Među ostalim sagradio je Riječanima i prvo kazalište, koje je po vremenu postalo rasadištem tuđinskih, nama protivnih misli i težnja.

Za te i druge njegove zasluge Riječani su se odužili uspomeni Andrije Adamića time, što su svoj najljepši trg nazvali njegovim imenom. U novije doba taj je trg postao Piazza Dante, ali je zato susjedni pristan zadržao ime staroga patrijarha. No ne za dugo, jer su novi gospodari taj gat okrstili imenom »Sv. Marka«, a ime Adamić prenijeli nekamo drugamo, ja ni sâm ne znam kamo.

Sic transit gloria mundi...

Barba Šime.

Flacius

Pod tim naslovom izišla je nedavno knjiga vanredne vrijednosti i važnosti. Napisao ju je naš Istranin, dr. Mijo Mirković, inače dobro poznat nježni pjesnik, koji pjeva i piše pod imenom Mate Balota.

Ko je bio taj Flacius? Bio je to Istranin iz Labina (ili Labinštine) Matija Vlačić. Kako se to običavalo u ono njegovo doba (u šesnaestom vijeku!) on je u svijetu svoje ime Vlačić promijenio u Flacius i pod tim imenom ušao je taj vanredni čovjek u historiju. Upućujemo naše čitaoce na sjajno djelo našeg zemljaka, dra Mirkovića, i preporučujemo im, da ga pročitaju i dva tri puta, da im pred očima još bolje i jače i jasnije zasine lik velikog Istranina Vlačića, koji nije bio naš samo po krvi, već, kako dr. Mirković lijepo ističe, i po osje-

ćaju. Naš Vlačić bio je desna ruka Luterova, a poslije smrti tog slavnog reformatora, može se reći, da je čitavo njegovo orijaško djelo leglo na leđa našeg Istranina, Matije Flaciusa Ilirikusa. Nebrojene su knjige, što ih je taj najveći Hrvat svih vjekova napisao. A koliko ima znanja, koliko mudrosti u tim njegovim znamenitim djelima, bez kojih se tijekom reformacije poslije Luterove smrti ne bi mogao ni zamisliti! Uočimo li pak svu onu silu energije, otpornosti i žilavosti, što ju je taj vanredan čovjek ispoljio za svog razmjerno nedugog života, moramo i nehotice da pomišljamo na tvrdog građu, iz koje nije samo sazdano Vlačićevo rođeno tlo, već i sav onaj divni živalj, kome je Učka mati, a nesavladivi Kras — otac.

Dr. Mirković je jasnim i nepobitnim argumen-
tima dokazao Vlačičevo hrvatsko porijeklo. U
Vlačičevo doba bila je hrvatska (kao što je to i da-
nas) ne samo bliža i daljnja okolica Labina, već je
hrvatski bio i sam grad Labin. Evo što o tome piše
Giovanni Kobler u svojim »Memorie per la storia
della liburnica città di Fiume«:

»Talijanski elemenat, što sad preteže u Labi-
nu, mora da se razvio tek nakon XV vijeka budući
da: 1) jedan latinski dokumenat od god. 1326, koji
se nalazi pod br. 486 u zbirci Bianchi (Videm 1844)
sadrži imena labinskih pobunjenika, koji su htjeli
da grad predadu neprijatelju (Omnes de Albona
qui machinauerunt tradere **Terram** Albonae in
manus et fortiam alienorum...) i ta imena, u veći-

ni slavenska, jesu ova: Druzatius, Wetriza, Cusmi-
za, Sucina, Rumiz, Chrudogna, Zisch, Slavoz, Ver-
baz, Cigogna, Raza, Sinaz, Sveticha, Bona, Butula,
Cixix, itd.; i 2) u itineraru Marina Sanuda od god.
1483 (štampan god. 1849 u časopisu »Istria« br 65,
66, 67) stoji: Albona è situada su uno monte in zi-
ma..., circonda atorno mezo mio: fa fuoghi 300 ed
350 homini da fati..., questo loco è picolissimo,
à tre porte: — **qui è tuti Schiavoni** et non sano la-
tin..., li vestidi di grizo et vano consiglio et
sono 24.«

Na jednu Kandlerovu primjedbu Kobler na-
dovezuje, da je tu Sanudo dosta jasan, da može
svak razabrati, kako on tu govori samo o gradu
Labinu, a ne o okolici.

B. Š.

Ribarija - pekljarija

Pregled mreža prije polaska na ribolov.

Ta je poslovice nastala zacijelo u doba, dok
je još ribarski zanat bio jedan od posljednjih, ako
ne i — posljednji. Uz oskudan ribarski pribor ri-
bar bi se često lomio i kidao kroz čitavu noć, a da
ne bi uhvatio ništa. Pa i kad bi mu se sreća na-
smijala i on se vratio u luku s obilnim lovom, ne
rijetko bi mu se desilo, da bi dobar dio uhvaćene
ribe morao opet da baci u more, jer ne bi imao

kome da je proda. Otuda ona stara: ribarija —
pekljarija. Tome nevoljnom zanatu pribjegavali bi
ponajviše već isluženi mornari, čeljad, kojima je
dosuđeno bilo, da se hvataju mora i onda, kad bi
ih ono kao nesposobne i odbacilo.

Međutim bilo je, a ima i danas na moru sela,
gdje se gotovo svi stanovnici bave ribolovom. Žalo
pa i gumna pred kućom zastrta su mrežama, kud

pogledate ne vidite nego li prevrnute »svitnjake«, o zid prislonjene vrše i osti i druge ribarske sprave, a iz svega izbija zadah ribljih ljuska, mora i friganih riba.

Ribarske su kuće priproste. Iz svakog kamena izbija siromaštvo. I šutljive su kao i oni, što u njima žive. Ribar je od prirode mučaljiv.

Hoće li donavijek ovako da ostane? Zar ne će i na ribareva vrata da sine tračak sunca?

Svi znaci kažu da hoće. Ima već sada slučajeva, gdje se ribari okupljaju u zadruga, od kojih još za sada imadu nažalost najveće koristi oni, koji tako reći ne znadu ni crva nataći na udicu. Ali takvo stanje ne bi smjelo da potraje dugo. Ribarski je zanat težak, pa je i pravo da ribar i uživa

plodove svoje muke. Ti plodovi ne će izostati. Motorizirani putovi, avioni i druga brza prometna sretstva omogućuju ribarima prodaju njihove lovine i u najdaljim gradovima unutrašnjosti. Pored toga sve se veći napredak opaža i u ribarskoj opre- mi, u priboru i načinu ribarenja, kome već danas stoje na raspolaganju metereološke i razne druge stanice. Pošto je i država uvidjela koristi, što ih može da crpi iz mora, nastoji da i sama sa svoje strane izide što više u susret željama ribara. I mi se nadamo, da nije daleko dan, kad će ona tužna poslovice: ribarija — pekljarija — ostati nemilom uspomenom teških, na sreću naših ribara već sa svim i za uvijek prošlih vremena.

Lujo Dorčić.

Ribarska kuća.

„Principe Karadžorđević“

Oko polovice prošloga vijeka živio je u Trstu, u tadašnjem privrednom svijetu nadaleko poznat Špiro Gopčević. Bio je rodnom iz Hercegnovoga. Došao je na glas najprije kao trgovac, a poslije kao brodovlasnik — armatur.

Nekoliko svojih jedrenjaka sagradio je na brodogradilištu u Martinšćici. Tu su god. 1848 spu- šteni u more i njegovi prvi — paketi.

Što su bili ti paketi? Pod tim su se imenom raz- zumjevali brzi brodovi, koji su prenosili poštu i putnike, a tereta vrlo malo. Brzina tih jedrenjaka, uporedi li se s onom današnjih prekooceanskih parobroda, bila je vrlo malena, ali je svakako bila najveća, što se u ono doba moglo da postigne. On- da se svijet divio lađama, što su prevaljivale 10-12

milja na sat, kaošto se i danas divi parobrodima, kojih brzina iznosi 30 i više milja na sat. Špiro Gopčević sagradio je četiri takva paketa i okrstio ih, kaošto je onda bilo prilično u običaju — talijanskim imenima. Jedan se je zvao »Invulnerabile«, drugi »Implacabile«, treći »Invincibile«, a četvrti možda... »Incredibile«. U ono vrijeme nisu ta- tuđa imena nikome padala u oči, čak je bilo ljudi, koji su držali, da se brod i ne može drukčije krstiti nego li talijanskim imenom. Bilo je istina i arma- tura, koji su svojim brodovima davali i naša sla- venska imena, ali ti bijahu prilično rijetki. U redu ovih posljednjih nije bio Špiro Gopčević, sve i da je bio rodnom Bokelj i pravoslavne vjere.

Ali pored svega toga Špiro Gopčević bio je naše gore list, svijestan Slavjanin, što je on u zgodi umio i da pokaže.

Bio je izvanredno poduzetan brodovlasnik. God. 1855 kupio je u Engleskoj dva oveća parobroda i jednome od njih dao je ime: »Principe Karadordević«. Kako je poznato, u ono vrijeme (od 1842 do 1858) bio je knezom u Srbiji sin Vožda Karadordevića, umni Aleksandar, koji je za vrijeme svoje razmjerno kratkotrajne vladavine digao svoju zemlju u red evropskih država. Njegovo se ime nadaleko pročulo, a mora da je ponosom prošlo i pravoslavnog Bokelja Gopčevića, kad je imenom

vladara kneževine Srbije okrstio jednu svoju ljevu lađu.

Ta dva parobroda imala su na pruži Trst—Mleci da konkurišu austrijskom Lloyd, ali ta se konkurencija ubrzo svršila na štetu Špira Gopčevića. U ono isto vrijeme bjesnio je na Krimu rat, koji je mnogim našim pomorcima i trgovcima donio sreće. Tu je konjunkturu htio da iskoristi i Gopčević, pa se uvalio u mnogobrojne špekulacije, iz kojih je izišao materijalno uništen. I time je naša mornarica izgubila svog najpoduzetnijeg i najnaprednijeg brodovlasnika.

(Iz bilježaka pok. kapetana Ante Štrka.)

Pomorska pisma:

Robovi opijuma

Kinezi, a i mnogi Japanci, podavaju se porocima i strastima, zbog kojih ih mi Evropljani najoštrije osuđujemo; a pri tome sasvim lijepo zaboravljamo na evropske i američke poroke, koji su često gori od onih, kojima se podavaju Kinezi i Japanci. Jedna od najvećih strasti i poroka istočnih naroda jest pušenje opiuma. Tome opojnom otrovu podležu naročito Kinezi, koji ne mogu bez opiuma kao što Rusi ne mogu bez votke ili Nijemci bez pive. Interesantno je kako su Kinezi i ostali istočni narodi navikli na — opium. Englezi su u svoje vrijeme uvezili opium u Kinu i Japan u ogromnim količinama i prosto su ga nametali tamnošnjem narodu. Umjetnom reklamom i upornim nudenjem opiuma — Englezi su postigli cilj, oni su postali prvi i najveći proizvađači tog otrova, a njihovi jedini i najbolji potrošači bili su Kinezi i Japanci.

Statistikom je dokazano, da je svaki stosedeseti Kinez strašan pušač opiuma. Pa ipak, ljekari i naučnici su utvrdili, da opium u Kini i Japanu ne nanosi mnogo štete i manje pustoši među istočnim narodima, nego kod nas u Evropi rakija i druga alkoholna pića, ili kao morfium i kokain. Istočni narodi znaju, da se umjere. Oni ne puše običan

opium, nego pročišćenu, rafiniranu vrstu toga otrova, koji se kod Kineza naziva »changu«. Takav opium nije toliko škodljiv i Kinezi ga puše kad hoće, a u mogućnosti su da ga se odreknu kad oni to zažele. Oni kažu, da je »changu« otrov, koji do kraja čuva čovjekovu moralnu ravnotežu. Zaista Kinezi su uvijek dovoljno moralno jaki, da se odreknu pušenja opiuma, ako im se prohtije, ali zato ipak ima u Kini nekoliko stotina hiljada njih, koji robuju tome narkotičnom sredstvu. Uslijed pušenja opiuma, istočni narodi se manje odaju alkoholu, jer se opium i alkohol ne trpe. Ipak, proizvodnja alkoholnih pića u Kini je prilično velika, naročito rakije se fakteriše u ogromnim količinama. Ali lukavi Kinezi ne piju tu rakiju, nego je prodaju svojim susjedima, najviše Rusima, koji se vrlo jakim kineskom rakijom opijaju do besvijesti. Mnoge hiljade Rusa već je tjelesno i moralno upropastila kineska rakija. Pušenje »changua« je danas narodni običaj Kineza, bez koga se oni ne mogu zamisliti. Ali Kinezi su zahvaljujući tome otrovu, potpuno ravnodušni prema potrošnji alkohola i mnogo manje stradaju od »changua«, nego bijeli ljudi od alkohola...

—Br. M. Šta—

»IZ PROŠLOSTI KARLOVCA«

Izišla je pod tim naslovom iz štampe nova knjiga našeg neumornog rodoljuba, g. Milana Baruna Turkovića-Kutjevačkog. Na tu malu, ali vrlo ukusno opremljenu knjižicu našeg odličnog prijatelja, u kojoj ima mnogo vrlo interesantnih crtica iz prošlosti patriotskog grada Karlovca, osvrnut ćemo se u narednom broju našeg lista.

HRVATSKI NAROD

U koledaru »Danici«, što je izdaje Društvo Sv. Jeronima u Zagrebu, naišli smo na ove retke, što ih je g. 1918 napisao župnik Mijo Lamot:

»Ali ima još naroda, koji je s nama istoga porijekla, načina života i jezika, ali s nama nije nikad sačinjavao jednu državu. Je li i to s nama jedan narod? Prema dosad rečenomu svi, koji su istoga porijekla, istoga načina života i istoga jezika, jesu jedan narod. Narod prestaje tamo, gdje prestaje narodni jezik i narodni život, a ne tamo,

gdje se uspela gora, ili je zemlju podrovala voda. Zato ni državne granice ne moraju biti međa naroda. Narod je tijelo za sebe, i to ne mrtvo tijelo, već živo. Takovo tijelo činimo mi Hrvati sa braćom našom Slovencima i sa Srbima. Živi govor našega jezika tamo uz među gotovo neopazice prelazi u slovenski jezik, te ne znaš, bi li rekao, da naši Zagorci govore slovenski ili da Slovenci govore hrvatski poput Zagoraca, a sa Srbima imamo isti književni jezik. Zajednički nam jezik upućuje nas na isto porijeklo. I došli smo nekako u isto vrijeme u današnju svoju postojbinu. A razlike u načinu života, u koliko postoje, nastale su samo različitim državnim uređenjem. Te nam razlike ne će smetati, kad jednom dođemo do svijesti, da smo mi Slovenci, Hrvati i Srbi jedan narod. Još manje će nam smetati, što imamo tri imena, ako budemo imali na umu, da je narod više nego li je njegovo ime. Ime je nešto što poslije nadode, nešto izvana, a narod su ljudi...«

Odgovori na sedam pitanja

1. U mirno doba — oko pò milijuna vojnika, u ratu preko osam milijuna izvježbanih momaka. Pored toga 1500 aviona i oko 800 tankova.

2. U mjesecu julu 1900. Prvi je letio u balonu Francuz Mongolfier, izumilac zrakoplova. Bilo je to god. 1783. Upravljivim zrakoplovom obletio je god. 1902 Eifelov toranj Francuz Santos-Dumont. Atlantski ocean preletio je »Graf Zeppelin« god. 1924, a već god. 1929 obletio je cijeli svijet i to pod vodstvom Eckenera. Danas se općenito spominje graf Ferdinand Zeppelin kao izumilac istog imenog zrakoplova, dok je pravi otac tog najmodernijeg lijetala, trgovac David Schwarz sasvim zaboravljen. Taj Schwarz živio je u Hrvatskoj. On je prvi konstruirao zrakoplov, koji se digao u uzduh još god. 1897. Grof Ferdinand Zeppelin dobio je u ruke nacрте Schwarzova zrakoplova, usavršio ih i tri godine zatim izišao pred svijet s »Zeppelinom« proglasivši ga svojim vlastitim izumom.

3. God. 1827. Utemeljili su je dva Engleza Schmidt i Meynier.

4. Atmosfera znači u prvom redu sav uzduh, što opkoljuje našu zemlju. Gornja granica atmosfere neodređena je, polarna svjetlost pokazuje vrlo razređenu atmosferu još u visini od 500 km. Inače atmosfera znači i fizikalnu jedinicu — pritisak 760 mm stupca žive kod 0° na razini mora na $\text{cm}^2 = 1033$ grama.

5. Mandatske zemlje su vanevropski posjedi i teritoriji Njemačke i Turske pod kontrolom Lige Naroda. Uprava mandatskih zemalja povjerena je članovima Društva Naroda.

6. Grčki pisac Plutarh. Živio je od 50—120 godine poslije Hrista. Njegovo je glavno djelo: »Poredbeni životopisi čuvenih Grka i Rimljana.«

7. Politička struja, koja teži za federalnim ujedinjenjem Sjeverne i Južne Amerike pod okriljem USA.

Stari i mladi

Komandant je sjedio za svojim pisačim stolom i nešto pisao. Neobrijano mu je lice crveno i pješkavo, a blijede mu oči vire nestalno ispod nabuhalih veđa.

— Dobro... — promrmlja.

Hutchinson mu pruži omot, što mu ga je malo prije uručio O'Reilly.

— Mislim, da je ovo vaše, gospodine.

Komandant je šutio. Pošto je časkom oklijevao, otvori jednu ladicu, izvadi nekakav oveći omot, pogleda unutra, zatim podigne glavu i nekoliko je trenutaka gledao mrko u Hutchinsona, koji je stajao pred njime.

— Vi ste to ukrali! — reče grubo.

— Da sam ja to ukrao, — reče Hutchinson, — koja mi korist od toga?

— Vi to znate najbolje! Valjda ste htjeli time da spasite svoju stvar?

— Mogao sam — svakako. Ali vi ste računali time, da ću ja ovu veliku kovertu zapečatiti i predati je na poštu a da pritom i ne zavirim unutra, da vidim da li se među ostalim papirima nalazi i taj raport. V ste, gospodine Hutchinsone, počinili jednu veliku ludost, to je jasno kao sunce!

— Molim, govorite razboritije, ja taj raport nisam ukrao.

— Možda i niste sam svojim rukama, ali ste podmitili onoga O'Reillya, da ga on ukrade za vas. Nego, kako je on uopće došao do misli, da se u ovom stolu nalazi nekakav raport? To vi meni objasnite! Ne ćete? Reći ću vam ja: dok je on već prvi put ulazio ovamo unutra, vi ste čekali kod donjeg mosta, gotov da mu priskočite u pomoć, pa kad ste vidjeli da je plan promašio, a ja mu naredio da podigne ruke...

Hutchinson učini korak naprijed i udarivši šakom po stolu poviče:

— Kapetane Shande, to nije istina i vi dobro znate da nije!...

— Stanite i s mjesta natrag! Ili ću vas za grubu povredu protiv vašeg starješine... čujete li?

Hutchinson je već gubio vlast nad sobom, ali je osjećao da time gubi pomalo i od svog dostojanstva. Uzmakne za korak i reče:

— Što vas potiče na pomisao, da sam se ja mogao poniziti do razine jednog O'Reillya?

— Pa vi ste se već od prvoga maha trudili da budete na njegovoj strani. Bit će da se čak i ponosite, što ste svog prijatelja spasili od kugle, što sam mu je bio namijenio i to baš po zaslugi.

— To sam, istina uradio, ali ne zaboravite da sam pritom učinio još bolju uslugu vama, i to kad sam mu ono zadržao ruku i time spriječio da vam bocom ne razbije glavu.

— Htio bih vidjeti, da to pokuša! Kada je bilo?

— Bili ste pijani, pa se ne sjećate.

Kapetan se napola uspravi, potom opet klone na stolac. Taman mlaz obli mu izrovano lice.

— Vi lažete! Da ste proklet!

— Kad je tako, a vi činite, kako vam drago, gospodine! Ja ne ću da kažem, kojim putem je ovaj omot došao u moje ruke, ali niti sam ga ja ukrao, niti ko zna, da je bio ukraden. Ja vam ga, gospodine, vraćam, jer vam i pripada.

(Slijedi.)

TURISTIČKI SAVEZ ZA HRVATSKO PRIMORJE I GORSKI KOTAR

Daje besplatno sve informacije o mjestima: Sušaku, Bakru, Bakareu, Kraljevici, Crikvenici, Selcu, Novomu, Senju, Sv. Jurju, Jablancu, Karlobađu, Pađu, Rabu, Baški, Aleksandrovu, Krku, Malinskoj, Omišlju, Vrbniku, Delnicama, Fužinama, Skradu, i Lokvama.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

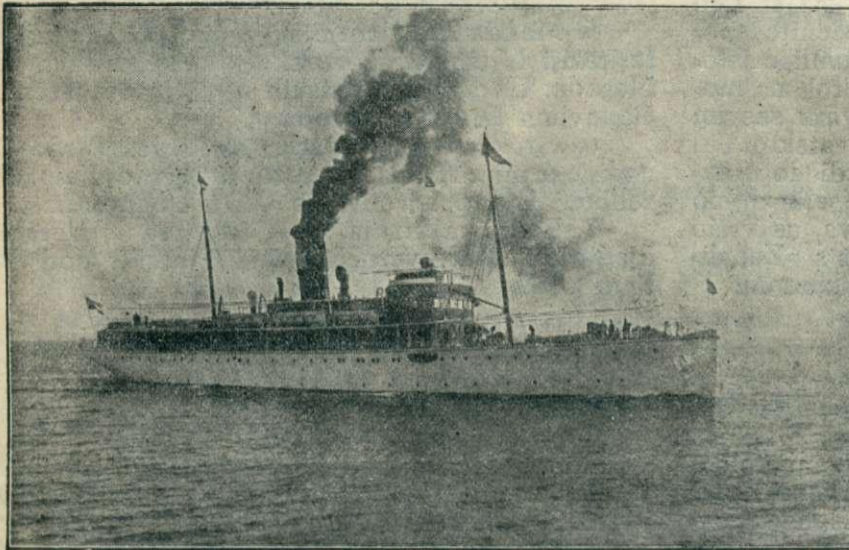
Interurbani telefoni: Direkcije Sušak broj 2-36 i 2-37.
Skladišta: broj 2-17. — Brzjavi: JADROPLOV.

65 PAROBRODA RAZNE VELIČINE

Podržava na 55 pruga redovitu parobrodsku službu u svim pravcima na Jadranskom moru. — Brze parobrodarske pruge za Dalmaciju, te za sva kupališna i lječilišna mjesta jugoslavenskog primorja. — Sedmična ugodna turistička putovanja, osobito prikladna za posjet Dalmacije sa naročitim udobnim putničkim parobrodom. — Udobni salonski putnički parobrodi, dobra posluga.

Redovita parobrodarska služba za Albaniju i Grčku za prevoz putnika i robe

Prospekti i vozni redovi mogu se dobiti kod Direkcije u Sušaku, te kod svih važnijih putničkih ureda u tu- i inozemstvu

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Brzjavi: Prekomorska.

Telefon: broj 1-08.

TOMISLAVOVA ULICA 5.

Saobraćaj prvoklasnih teretnih
parobroda na sve strane svijeta.

Parobrod „KORANA“
8600 t. nosivosti 5580 t. brutto

Parobrod „REČINA“
8500 t. nosivosti 4732 t. brutto

Parobrod „ZVIR“
8600 t. nosivosti 5605 t. brutto

Parobrod „KUPA“
8100 t. nosivosti 4381 t. brutto